

Stræderne

i København

Om fredede huse
Leo Mathisen

Om Københavnerromanen
"Stuk"

GALERIE HELTH

Asger Jorn
Henry Heerup
Lise Blaaberg
Christian Tøngø
Alice Hansen
Kamilla Lynggaard
Jens Galschiøt
M.fl.

Sofiegade 4
DK-1418 København K
Tlf. 32 96 95 15
arne@galeriehelth.dk
www.galeriehelth.dk

etbl. 1989

Aut. VVS-Installatør
Blikkenslager & Kloakmester
Sonberg VVS

Guldbergsgade 9 - 2200 N
Telefon: 35 39 29 93
www.3blaa.dk

Binger's
Kunsthandel
Indramning, rensning
og restaurering

Admiralgade 22 • Telefon 33 14 26 00

MELROSE AVENUE
Los Angeles, CA 90046

**VINTAGE
AMERICANA
MERCHANDISE**

BADSTUESTRÆDE 16 • 1209 KØBENHAVN K.
TLF. 33 153 153 • WWW.MELROSEAVENUE.DK

*Perfekt håndværk
lavet med hjertet*

Juveler Ethan Lindhardt
Admiralgade 20
1066 København K. • Tlf. 33 16 32 25
E-mail: flem4@hotmail.com • www.ethanlindhardt.dk

Stræderne i KØBENHAVN

Udgivet af:

VK-Gruppen-Stræderne

Badstuestræde 15

1209 Kbh. K.

Tlf. 33 15 56 66

SE: 18197332

www.straederne.dk

kbh@straederne.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Ploug (FAF og DBA)

Redaktionelle medarbejdere:

Connie P. Christensen (Kommunikation og Sprog)

Per Stisen

Annoncer:

Per Stisen

Lay-out og opsætning:

Kirstine Ploug (DJ)

Fotografer:

Thomas Trane (DJ)

Kirstine Ploug (DJ)

Forside Foto:

Thomas Trane (DJ)

Trykkeri: Glumsø Bogtrykkeri

Oplag: 6000

Indhold:

Side 3-6 : Birthe Luel om bygningsfredning

Side 7-9 : Historien om Leo Mathisen

Side 10-11: Stanleys gård på Christianshavn

Side 12: Billeder fra før og nu

Side 13: Folkebiblioteket til debat

Side 14-17: Københavnerdrengen der udfordrede Hitler

Side 18-20: "Stuk" og Herman Bang

Side 21: Udstillingssucces på Vesterkopi

Side 22-23: Kongen på film

Side 24: Dansk maler i Berlin

Side 25: Bogen med naturlige tanker på vers

Side 26: En af byens gader

Side 27: God madidé

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.
Pris 350,- kr. for et år, 11 numre (uden for centrum + porto).

Interviewer: Connie Christensen

Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

Birthe Luel og byens huse

For borgerne i København, og især Indre By og Christianshavn, er bevaringen af de gamle huse vigtig. De rummer en væsentlig del af vores kulturarv og er dermed betydningsfulde for vores historiske forståelse.

Foreningen BYFO administrerer en ordning, som har stor betydning for de ca. 1.200 fredede ejendomme i København. BYFO's formand Birthe Luel fortæller her lidt om baggrunden for forfald-pr-år-systemet, og hvordan det administreres i praksis:

"Bygnings Frednings Foreningen, BYFO blev dannet for snart 30 år siden. I dag er der ca. 2.500 medlemmer. Foreningen blev etableret, fordi ejerne havde store problemer med at finde økonomi til at vedligeholde de fredede bygninger. En række godsejere, med meget store hovedbygninger, var særligt belastede af de voldsomme vedligeholdelsesforpligtelser og besluttede derfor, at der måtte ske noget.

En ildsjæl, Henrik Haubroe, der havde overtaget den vedligeholdelsestunge herregård Nr. Wosborg ved Ringkøbing, konstruerede sammen med sin bror, der var arkitekt en fradragsregel, som

Birthe Luel, formand for foreningen Byfo, i samlingssalen i den tidligere kadetskole.

skulle give fradrag for vedligeholdelse i forhold til, hvor meget bygningerne forfaldt. Det gik i praksis ud på, at en arkitekt måler bygningen op, regner ud, hvor stort et beløb bygningen forfalder med pr. år, hvilket er det beløb, der bør

for de fredede bygninger over hele landet. Ikke mindst her i København, hvor der, blandt andet på Christianshavn, var voldsomt mange saneringsmodne bygninger.

Det lykkedes dem ved hårdt politisk benarbejde at få gennemført ordningen, og det mandede ud i etableringen af Bygnings Frednings Foreningen, hvis formål er at sørge for, at ejerne får sådanne juridiske og økonomiske forhold, at de kan leve op til deres, som vi siger, "erkendte ansvar". Der ligger altså i for-

eningens formålsparagraf en indbygget forståelse fra ejernes side for, at de har et meget stort ansvar som ejere og forvaltere af en væsentlig del af vores bygningskultur. Foreningen arbejder for at hjælpe ejerne til at kunne leve op til den forpligtelse."

Gælder den fradragsregel både for eneejere af en matrikel og for ejerforeninger?

"Det er sådan, at alle andre ejere af en fredet bygning end de ejere, der bebor deres egen ejerlejlighed, kan benytte denne forfald-pr-år fradragsregel. Hvis du har to ejerlejligheder, kan du kun få forfald-pr-år for

BYFO arbejder for at hjælpe ejerne til at kunne leve op til deres vedligeholdelsesforpligtelse."

bruges på istandsættelse af bygningen om året. Den regel præsenterede de for den daværende direktør for Fredningsstyrelsen, Viggo Nielsen, som fandt, at en sådan regel ville betyde et løft

Birthe Iuel fortæller om fredningssystemet for vores huse

Lederstræde,
omkring 1800.
Kunstakademiets
Bibliotek.

den, du lejer ud. Ingen kan forklare, hvorfor der opstod denne skævhed, og vi har siden ordningens indførelse arbejdet for at få rettet op på fejlen, dog hidtil forgæves. Nu har reglen om forfald-pr-år eksisteret i 25 år, og i forbindelse med, at BYFO i øjeblikket sidder i et udvalg under Kulturministeriet, der forestår en udredning af frednings- og bevaringsområdet, vil vi forsøge at få den fejltagelse rettet.

Så hvis man er eneejer af en matrikel med en række lejligheder, kan man få forfald pr-år-på hele ejendommen. Hvis man har en ejerlejlighed i en ejendom, og ikke bebor den selv, kan man også bruge reglen. Men hvis man selv bebor den lejlighed, man ejer, kan man ikke. Det er ikke hensigtsmæssigt for bevaringen af dette

stykke bygningskultur.

Når en ejer har istandsat sin bygning, sender han oplysning om det forbrugte beløb til BYFO, som udarbejder en skatteberegning, hvorefter ejeren

kan trække beløbet fra på sin selvangivelse.

Har man en meget stor istandsættelse, der udføres i

ét enkelt år, kan man fradrage beløbet over de følgende år med det beløb, man er berettiget til at fradrage pr. år. Man kan også spare op: hvis man f.eks. er berettiget til at fradrage 100.000 pr. år, kan man spare op over nogle år, indtil man har det fradragsbeløb i kroner, som man forventer at bruge på en større istandsættelse. Det er både for husene og ejerne en rigtig god ordning.

Både for at få større politisk gennemslagskraft og for at samle alle gode kræfter i bestræbelse på at bevidstgøre befolkningen om vores bygningskultur, besluttede vi at slå os sammen med andre foreninger, der arbejdede inden for samme område. Det blev i 2001 til oprettelsen af Bygningskulturelt Råd, som i dag hedder Bygningskultur Danmark og er paraply for omtrent 30 foreninger, institutioner og fonde fordelt ud over landet. Realdania var med i det forberedende arbejde, og da de fandt ideen god, købte man huset, vi sidder i, så vi kunne etablere os mod dog at betale husleje. Vi fik yderligere 25 mio. kr. fordelt over de første 5 år til at få paraplyorganisationen etableret.

Vi finder det bemærkelsesværdigt, at kirkerne, især de ca. 2500 middelalderkirker, ikke er fredede

Medlemmerne består af de foreninger, der repræsenterer ejerne, af de, der repræsenterer idealisterne, af repræsentanter for dem, der tjener penge på husene, dvs. brancheorganisationerne, og af repræsentanter for dem, der har en særlig viden om husene, og så sidst men ikke mindst af de fonde,

der er parat til at bidrage med penge til området. Men de to store ben, paraplyen hviler på, er dels BYFO, og dels Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, sidstnævnte er en stor, idealistisk arbejdende forening, som i sig selv er paraply for over 100 lokalforeninger.

BYFO er en interesseorganisation, der udover at arbejde politisk har som hovedopgave at udarbejde de nævnte skatteberegninger for medlemmerne, men derudover servicerer vi dem med alt andet, man kunne forestille sig, man kunne have glæde af, når man ejer et fredet hus, kort sagt økonomisk, juridisk og bygningsfaglig rådgivning.

Ud over den ordning, I administrerer, er der så tilskudsmidler, man kan søge til vedligehold af en fredet ejendom?

”Skatteværdien af forfald-pr-

år-systemet er ca. kr. 125 mio. kr. Derudover har Kulturarvsstyrelsen ca. 30 mio. kr. til rådighed årligt, som kan søges som direkte støtte. Det er ikke meget til 9000 bygninger. Det koster f.eks. hurtigt 4-5 mio. kr. bare at lægge et tag på en herregård.”

Er der ellers andre støtteordninger for de fredede bygninger?

Ja, søger man om at få fritagelse for grundskyldsskat, er dette muligt, såfremt man underskriver en særlig bevaringsdeklaration. Specielt ejere af københavnske, fredede bygninger har glæde af denne regel, fordi grundskylden i København er særlig høj. Muligheden for fritagelse blev indført for ca. 30 år siden, hvor der som nævnt var mange saneringsmodne ejendomme i København. Det kunne være en stor økonomisk belastning, hvis man var ejer af en sådan saneringsmoden fredet ejendom. Det blev indført, at man kunne bede staten om at overtage ens ejendom, hvis man ikke selv kunne finde midlerne til at vedligeholde den. Staten som ikke var interesseret i at komme til at overtage en hel række fredede ejendomme, indførte derfor en regel, hvorefter man kunne få grundskyldsskattefritagelse, såfremt man fraskrev sig retten til at bede staten overtage sin ejendom. Det var en ordning, som fritog staten for store forpligtelser, og som staten derfor fandt attraktiv. Siden da er hele boligmarkedet og dermed også grundskylden steget eksponentielt, så ejerne har haft megen glæde af den grundskyldsskattefritagelse til istandsættelsen af bygningerne. De fredede bygninger da også stort set sat

Birthe Iuel har igennem mange år arbejdet med fredningsproblematikken.

pænt i stand i København, og det er jeg overbevist om, at grundskyldsskattefritagelsen har været meget medvirkende til. Grundskyldsskattefritagelse på de fredede bygninger er et fænomen, der hovedsagelig har effekt på vedligeholdelsestilstanden i København og måske enkelte af de større byer i provinsen, hvor grundskylden er høj. Uden for de større byer har

man stort set ingen glæde af fritagelsen, eftersom grundskylden i provinsen er langt mindre end i København.”

Hvad er forskellen på at have en fredet ejendom og en bevaringsværdig ejendom?

”Der er stor forskel. En fredet ejendom er totalt fredet både indvendigt og udvendigt. En bevaringsværdig ejendom, som er udpeget og underlagt en bevarende lokalplan, har restriktioner pålagt klimaskærmen, dvs. alt det udvendige, og der er reelt ingen støttemidler at hente, selvom en del bevarings-

Amager torv,
omkring 1800.
Kunstakademiets
Bibliotek.

Husfredning

Amager torv,
omkring 1800.
Kunstakademiets
Bibliotek.

værdige bygninger er lige så omkostningstunge at vedligeholde som en fredet ejendom. Man kan ikke modsætte sig, at ens ejendom erklæres bevaringsværdig, men man er til gengæld heller ikke forpligtet til at vedligeholde sin ejendom. Det er man, hvis ejendommen er fredet, så skal ejeren holde sin ejendom tæt på tag og fag, i modsat fald kan staten på ejerens regning få foretaget de

dels fordi der er nogle ubehagelige skygge- og vindforhold omkring et højhus; der er aldrig rart ved fodposen af et højhus. Vi tror ikke på, at det vil gavne København. Det, der netop er så spændende ved København, er skalaforholdet. Vi har disse 5-etages bygninger med de afskårne hjørner beregnet til at Brandvæsenet kan komme omkring gadehjørnerne. Det er ganske særligt for København,

række restriktioner, hvorimod kirkerne, som vel repræsenterer den væsentligste del af vores bygningskultur, især de ca. 2500 middelalderkirker, ikke er fredet. Kirkerne og deres nærmeste omgivelser burde ikke kunne røres uden tilladelse fra myndighederne. Nationalmuseet skal ganske vist høres, men kun høres. Vi forstår ikke, at man på så udsat en plads som ved Holmens Kirke

overhovedet kan få sig til at bygge et hus, så man ikke kan se ind i det smukke gårdrum. Heldigvis ser det nu ud til, at der bliver rejst fredningssag.

Med disse to sager kunne det lyde som om foreningen kun taler bevaring. Det er dog ikke tilfældet. Vi er helt på det rene med, at godt nok er det vigtigt ikke at ødelægge bevaringsværdierne på de fredede bygninger, men det er lige så væsentligt, at bygningerne stadig kan benyttes – ellers ender de som museer, og så forsvinder det levede liv måske ud af bygningerne. Og bygninger uden liv bliver til museumsgenstande. Derfor må bygningerne også til en vis grad udvikle sig. En fredning skal derfor betragtes som den nødvendige modstand mod for hurtig og for megen udvikling. Det er så nemt at udvikle historien ud af en bygning.”

Birthe Iuel her sammen med en af sine sekretærer Gitte Spies

nødvendige vedligeholdelsesarbejder.” Verserer der nogen interessante sager på området i øjeblikket?

”Vi er og har i de seneste år været meget optaget af hele højhusdebatten. BYFO er bestemt ikke interesserede i at få placeret højhuse i Indre By, og egentlig heller ikke ude i brokvartererne. Vi mener ikke, at det vil gavne den fredede bygningsmasse som helhed, at der bliver placeret højhuse i Indre By. Dels fordi de, der har mest glæde af højhusene, er dem, der befinder sig i dem og ser ned på de andre,

og hvis vi kan modstå denne moderendens med højhusene, tror jeg, at København om 20-30 år vil være unik. Vi har kopieret højhusmodellen fra USA, der er ikke nogen lang tradition for højhuse i Europa. Vores bystruktur er meget ældre og har altid været helt anderledes, og vi har en ganske anden byplan end den, man finder i amerikanske byer. Hvis jeg skal nævne en ting mere, er der sagen om menighedshuset ved Holmens Kirke. Vi finder, det er bemærkelsesværdigt, at en privat ejer af en fredet ejendom er underlagt en

Færge Cafeen
anno 1850
v/Hanne Sass Nielsen

Christianshavns bedste spisested

Strandgade 50
1401 København K
Tlf. 32 54 46 24

Leo the Lion

Tekst: Steen Noreen, DJ, TV 2 Bornholm.

Leo Mathisen var Københavns svar på Amerikas Fats Waller

I rækken af portrætter om kendte københavnere kommer her Leo Mathiesens. En musiker, der i høj grad satte sit præg både på samtid og eftertid.

”To be or not to be”, det er spørgsmålet, og Leo Mathisen var ”to be”, han var king of the swing i det både glade og besatte København.

Mr. Swing King var i høj grad inspireret af den store swingstjerne i USA Fats Waller (Thomas Wright), som vi kender fra jazzevergreens som ”Honeysuckle rose” og ”Ain’t misbehavin”.

Fats Wallers stil og evner for humoristisk, sarkastisk entertainment inspirerede Leo Mathiesen, og Wallers måde at blande snak, kropssprog, mimik og et fantastisk klaverspil blev også Leos stil.

Leo blev født i København den 10. oktober 1906 og blev døbt Hans Leo Mathiasen. I sin ungdom arbejdede han i en pladeforretning og spillede i sin fritid med i en amatørkvintet.

Det klassiske billede af Leo Mathisen fotograferet af Helge Masse

I 1924 spillede han med i det første, danske jazzensemble, der blev transmitteret af Danmarks Radio. Mens han gik i pladeforretningen, efterlignede han de store klavervirtuoser og

Mark Lefkos orkester, ligesom han turnerede med sit eget orkester blandt andet i Sverige. Vel hjemme igen spillede han med Kaj Julian og fra 1932 til 1936 som fast mand hos Erik Tuxen, til dette orkester skrev han også en masse arrangementer.

Så blev det tid for Leo Mathisen (bemærk ændret stavemåde) at starte sit eget orkester, og i tiden frem til 1951 havde Leo Mathisen rigtig mange gode orkestre, som han turnerede med i Skandinavien og efter krigen også i Tyskland. Omkring 1940 var der mange kendte musikere med hos Leo, her skal blot nævnes Erik Parker, Henry Hagemann og efter krigen også Jørgen Ryg.

I besættelsesårene nåede Leos popularitet utrolige højder, især på restaurant ”München” i København, som igennem mange år var hans faste spillested. Hans stil lå som nævnt tæt op ad Fats Wallers, men gled lidt efter lidt mere over i be-bop stilen. Leo the Lion optrådte med det look, alle kender: det flade hår, den snorlige midterskilning, hatten i nakken, Clark Gable-moustachen og ikke mindst altid med høj cigarføring.

Under besættelsen var der ikke meget jazz i radioen, man skruede ned for de hotte toner for ikke at genere besættelsesmagten. Til gengæld tog koncerterne til i antal, folk strømmede til, og der var store

begyndte efter at have afsluttet sin handelsuddannelse i 1927 at spille professionelt, som pausopianist i Arena i København. Også i 1927 indspillede han sin første plade ”More we are together” sammen med Victor Cornelius. Den glade spillemænd fortsatte med at spille, med Kai Ewans i Restaurant Adlon og med Otto Lingtons orkester. I 1929 giftede han sig med sit livs kærlighed, svenske Isabella Malmstrøm.

I årene derefter spillede han med Adrian Rollinis orkester i Tyskland og i Sverige med

Vi har også...

- Udstillingssystemer
- Bannere
- Magnetskilte til biler
- Brevpapir & kuverter
- Flyers
- Menukort
- Julekort
- Plakater
- Prisplakater
- Tryk på t-shirt
- Visitkort
- Folie til butiksvinduer
- Papir til kontormaskiner

Vester Kopi

Norregade 7 • 1165 København K • Tlf.: 33 14 58 33
Mail: noe@vesterkopi.dk • www.vesterkopi.dk

Leo Mathisen

Leo the Lion

Leo Mathisen sammen med Charlie Parker og trompetisten Roy Eldridge

PH's kendte flygel, fotograferet på Kunstindustrimuseet i Bredgade.

ret lange trøjer og forholdsvis korte, læggede nederdele og sportsstrømper med kvaster, drenge i for korte lange bukser, der var ekstremt smalle, og vide jakker, alle i dansesko med tykke gummisåler. De dansede henført foran det swingende orkester, det var en kult, et oprør, en forening af rytme, klang og kropslig udfoldelse, i timevis kunne de swinge, kun med en citronsoda-vand som drivmiddel.

Swingpjatternes hilsen til hinanden "haw-haw" stammede fra et af Leo Mathisens refræner.

Da tyskerne for- bød engelsk som sang- sprog, startede Leo med sin scat-song, som man finder i bl.a. "Take it easy" og "To be or not to be". Natten mellem den 24. og 25. juni 1944 sprængte Schalburgkorpset Glassalen i luften, de ville ikke længere

Leo Mathisen ved en koncert i München.

Poul Henningsen, der som arkitekt havde moderniseret Glassalen, var ellevild med den måde, de unge swingpjatter indtog salen på. Det var i øvrigt også hans noget avancerede flygel af glas og stål, som Leo spillede på (flyglet er i dag atter i produktion), men PH var ret alene blandt de voksne med sin mening om, at de unges adfærd var helt fin. En præst (Børge Hjerl-Hansen) mente, at swingpjatterne var en ukrudtsplante og sagde: "Vil en sådan ungdom ikke lade sig frelse, ja, så må den dø."

Leo var ungdommens idol, og på denne måde også de unges demonstration mod tyskerne.

finde sig i denne musikalske modstandsbevægelse. Leo Mathisen fortsatte med at spille rundt om i landet, men var nu syg. Han led af en alvorlig sygdom, og vejen fra de store orkestre til kun sig selv var en deroute, der måtte komme. Han orkede ikke meget mere og holdt op med at spille i 1953. Leo Mathisen var en af jazzens pionerer; hans orkestre har altid hørt med i toppen af dansk jazz, og hans pladeindspilninger fra 1941-43 regnes for swingmusikkens bedste. Leo var "king of the swing".

Leo Mathisen døde den 16. december 1969 af en hjernesvulst og ligger begravet på Mariebjerg kirkegård i Gentofte. Men han er ikke glemt: i 1986 kom filmen om ham "Take it easy" med Eddie Skoller i rollen som Leo Mathisen. Sidste år drog Sigurd Barrett på en succesfuld turné med Leos musik, en turné som gentages dette forår, så Leo the Lion's musik kommer atter landet rundt.

Sådan er det med genier, de bliver ikke glemt.
s.n.

Leo Mathisen sammen med (fra venstre) Ragnar Ballien-Petersen, Berthel Skjoldborg, William Svendborg og yderst til højre Kai Mortensen.

Det lille Apotek
Er stedet hvis man ønsker, hygge, nostalgi og god dansk mad.

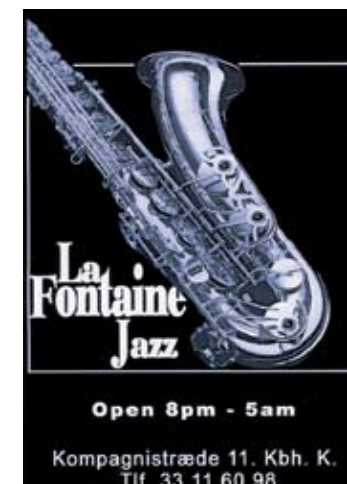

frokost fra 89-
aften menu fra 98-

Store
Kannikestræde 15
Telefon 33125606
www.
det lille apotek. dk

jazzkoncerter både i KB-Hallen og Odd Fellow Palæet; det var i KB-Hallen, at den senere Kong Frederik d. 9. var til sin første og vist eneste jazzkoncert. Leo Mathisen var en af datidens store orkesterledere, og så var han en strålende entertainer; måske var det Leos specielle sceneoptræden, der gjorde ham til swingmusikkens konge, et rigtig varmt navn, swingpjatternes ukronede konge. De unge styrtede til Glassalen i Tivoli, hvor "Leo the Lion" swingede med sin sekstet, så der var fare for ruderne.

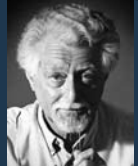
Swingpjatterne var i hovedsagen unge mellem 15 og 21 og som i dag ret ens klædt: pigerne i

Open 8pm - 5am
Kompagnistræde 11. Kbh. K.
Tlf. 33 11 60 98

Klassisk dansk frokost fra kl. 12.00
Onsdags middag fra kl. 17.30
Bar i dag- og aften timerne
Restaurant Tvermoesgaard
Rosengaarden 12 • 1174 Kbh. K. • Tlf: 3312 6578

Et utroligt hus på Christianshavn

Stanleys Gård i Overgaden oven Vandet

Der ligger et sjældent smukt hus i Overgaden oven Vandet nr. 6 lige midt imellem Store og Lille Søndervoldstræde. Huset er et 9 fags hus, hvoraf de 3 midterste var i to etager med mansardtag på tværs, mens de to 3 fags sidefløje var dækkede af dobbelte valmtage, alt sammen betinget af at huset er usædvanligt dybt. Huset har et umiskendeligt britisk præg, fordi midterpartiets øverste vinduer er udført som "The Venetian window", som foroven ender med en rundbue over midterste vindue, der i britisk arkitektur er så hyppigt, at det med usvigelig sikkerhed er tegn på, at her har en brite virket.

Huset lyver ikke, for bygherren, billedhuggeren Simon Carl Stanley, var af engelsk afstamning, dog født i København af engelske indvandrere. Selv tilbragte han adskillige år i England, indtil Christian d. 6. i 1746 tilbød ham stillingen som Holmens billedhugger, for han var oprindeligt uddannet som billedskærer, og Flådens skibe skulle alle have galionsfigurer

og flot udsmykkede agterspejle.

Det må have været et givtigt job at lave agterspejle, for S. C. Stanley købte af mølleren på Panterens Bastion grunden i Overgaden og byggede sit hus i 1755. En ejendommelighed ved huset var, at der ikke var indgang fra gaden, så man skulle bagom for at komme ind. Dengang Stanley ejede huset, gik grunden helt hen til Dronningensgade, så de bygninger, der i dag rummer Filminstituttet, hørte med til Stanleys ejendom. I midterpartiets øverste etage var der en stor sal, som på et tidspunkt menes at være benyttet som den første "hemmelige" frimurersal i København.

S. C. Stanley blev senere professor ved Kunstakademiet og kgl. Hofbilledhugger, og hans søn, Carl Frederik, gik i faderens fodspor. Han blev billedhugger med guldmedalje. Hans talent var større end faderens; men som den lidt dovne person med liden forstand på økonomi han var, satte han i 1782 ejendommen overstyr og måtte sælge den til en anden indvandret englænder, nemlig

Stanleys bygning der nu huser Christianshavns kirkes menighedsaktiviteter

Peter Appleby jun., og det var ham, der forhøjede de 2 sidefløje, så huset i dag fremtræder som toetages. I 1800-tallet blev ejendommen solgt til jernstøber D. F. Løwener, som i 1838 indrettede virksomhed i bagbygningen. I 1848 udlejede Løwener førstesalen til maleren Constantin Hansen, og de malede dekorationer på dørene er udført af ham. Da Constantin Hansen flyttede til Overgaden nr. 2, blev førstesalen overtaget af maleren P. C. Skovgaard.

Den smukke dør ind til menighedssalen hvor man kan se de små fine malerier udført af Constantin Hansen.

Tiden gik, og Stanleys Gård var atter til salg. For et lille 100 år siden overtog Christianskirkens Menighedsråd ejendommen. Den indrettedes til menighedsarbejde mest af social karakter, til stor gavn og glæde for menighedens mindre velbeslåede medlemmer, og dem var der mange af på ældre tiders Christianshavn. Her blev indrettet præstebolig, og en af de mere kendte indvånere var provst Povl Helweg-Larsen, som efter at have været sognepræst i Christianssted på St. Croix blev sognepræst ved Christianskirken indtil 1947. I dag er der stadig varmestue for bydelens mere udsatte eksistenser og børnestue i salen i øverste etage, som også bruges til mødesal.

Under den sidste krig viste det sig, at erhvervelsen af Stanleys Gård blev af stor betydning for menigheden ud over menighedens sociale arbejde. Den 27. Januar 1943 blev Burmeister & Wains maskinfabrik i Strandgade bombet af engelske mosquitomaskiner, og det gik hårdt ud over Christianskirken, som lå lige midt i angrebsfeltet. Menigheden kunne derfor indrette kirkesal i salen i øverste etage, så kirkelivet på Christianshavn kunne fortsætte næsten uforstyrret, indtil kirken efter krigen blev genopbygget.

Bygningens store sal som anvendes til menighedsarbejde.

Det er nu 10 år siden, at Stanleys Gård blev gennemgribende renoveret, og selv om den er blevet indrettet efter tidens krav, er det gjort med stor respekt for bygningens store arkitektoniske værdier, så såvel Christianskirkens Menighedspleje som kirkens kordegnkontor og en af sognets præster nu bor i et af Københavns smukkeste huse.

Flemming Lehrmann

Café Petersborg er en af Københavns ældste restauranter, hvis historie går helt tilbage til 1700-tallet.

Maden i Café Petersborg er rigtig dansk mad. Vi har altid sat en ære i at servere god, traditionel dansk borgerlig mad til en pris, som er til at betale.

CAFÉ PETERSBORG
Anno: 1746

Bredgade 76, 1260 K. Tlf. 33 12 50 16
www.cafe-petersborg.dk

Før og nu

Hjørnet af Østergade og Ny Østergade for godt 100 år siden og nu. I grunden ikke den store forskel, vi kan se, at Illum har haft vokseværk og ændret lidt på facaden, og naturligvis er klædedragten ændret noget.

Den største forskel er, at Østergade dengang ikke var gågade, se den hestetrukne sporvogn midt i gaden. Strøget blev først gågade i 1962 som forsøgsordning, permanent i 1964.

CAFE SORGENFRI
Dansk smørrebrød med lune retter
»Byens bedste steg«
 Køkkenet åbent kl. 11.00-21.00
 BRØLÆGGERSTRÆDE 8
 Tlf. 33 11 58 80
www.cafesorgenfri.dk

Folkebiblioteket til debat

Af Morten Westergaard, Medlem af Borgerrepræsentationen (S)

I disse dage debatteres folkebibliotekernes fremtid som sjældent set før. Hvilken rolle skal biblioteket fysisk spille i fremtiden. Skal bibliotekerne fortsat være et sted med store bogsamlinger eller skal der også skabes plads til digitale medier, spil, undervisning, udstillinger, cafémiljøer og måske endda boghandel.

Den nye leder af hovedbiblioteket i Krystalgade – Pernille Scholtz – tog i juledagene hul på debatten i en avisartikel i Politiken og lige siden har bibliotekernes fremtid været debatteret livligt i stort set alle medier – og nu også her. Pernille Scholtz har en vision om at skabe mere plads til nye tiltag og mindre plads til bøgerne.

Hvis man har fulgt med i debatten kan det synes som om, at nogle personer bevidst har forsøgt at misforstå så meget af indholdet som muligt. Pernille Scholtz er blevet udstillet som en bogfjendsk person, der blot vil ødelægge folkebibliotekerne.

Socialdemokraterne på Københavns Rådhus er derimod helt enige i Pernille Scholtzs betragtninger, men selvfølgelig skal bøgerne ikke væk fra hyldeerne. Bøgerne er og vil også i fremtiden forblive det bærende element på vores folkebiblioteker, men sandheden er, at vi i dag har mange bøger stående på vores bibliotekers hylder, som

ikke har været udlånt i meget lang tid. Og skal disse bøger i fremtiden have lov til at blive stående og optage hyldeplads, eller skal de lægges på lager og dermed skabe plads til andre aktiviteter.

Hvis det står til Socialdemokraterne skal mange af de bøger der ikke har været udlånt i lang tid lægges på lager, hvorfra de jo frit kan bestilles til udlån af kommunens borgere. Den plads som denne øvelse giver – f.eks. på hovedbiblioteket – skal så bruges til at indrette zoner hvor bl.a. bogformidlingen er i fokus.

Vi ved at jo synligere materialerne er, jo mere bliver de også udlånt og jo mere kommer litteraturen ud blandt kommunens borgere. Sammenligningen er måske banal, men der er jo en årsag til, at et supermarked er indrettet som det nu engang er. Faktisk er det en hel videnskab at indrette et supermarked, men når man mestrer denne kunnen,

kan man meget præcist bestemme hvilke varer der skal være stor omsætning i og hvilke der godt må forblive lidt længere på hyldeerne.

Det er min opfattelse, at alt for mange bøger har fået lov til at blive på hyldeerne i alt for lang tid. Jeg glæder mig til at besøge hovedbiblioteket i Krystalgade når de nye idéer har vundet indpas og til at lade mig

inspirere af de valg som bibliotekarerne vælger at præsentere for husets brugere.

ALIDA Marstrand
 Håndlavede chokolader
 Bredgade 14 - 1260 København K.
 Tlf. 33 15 13 63
www.alida-marstrand.dk

Dansk smørrebrød serveret i nye, friske omgivelser

Restaurant M
 Store Kongensgade 56
 Tlf. 33 15 85 77
www.restaurant-m.dk
 Man-lør 11:30-16:00
 Åbningstiderne udvides gerne til private selskaber.
 Vi leverer også ud af huset.

Københavnnerdrengen der udfordrede Hitler

Fra lysmager til billedmager.

Marinus drog fra det indre København til Paris og begyndte et nyt liv som billedmager

Marinus fotograferet i 1940.

Vi fortsætter historien fra sidste nummer om københavnnerdrengen Marinus Kjeldgaard.

Marinus var ung i starten af 1900-tallet, hvor han og broderen startede en af Københavns første lysreklameforretninger. "Broderskabet" gik ikke så godt, så Marinus trak sig og besluttede efter en del overvejelser at rejse til Paris.

Han begyndte at arbejde med fotomontager på forskellige blade i Paris, men først da han kom til den i 1932 nystartede avis "Marianne", fik han megen anerkendelse for sit fantastiske arbejde, der virkelig provokerede.

Fotomontagerne blev lavet med fin håndværksmæssig præcision, for selv om Marinus ikke havde en egentlig fotografuddannelse, mestrede han mange aspekter af håndværket.

Når han var færdig med sine idéskitser, hvor de forskellige personer blev placeret, gik han i gang med at finde passende fotografier fra mange forskellige

billedbureauer. Han udvalgte omhyggeligt personernes ansigtsudtryk, derefter affotograferede han billederne og lavede forstørrelser af dem i sit mørkekammer. Forstørrelserne skulle være i et præcist målestoksforhold, så det så rigtigt ud på det endelige resultat. Ansigerne blev skåret ud af de forskellige forstørrelser og monteret på grundbilledet, hvorefter han forsigtigt retoucherede kanterne på de påklistede portrætter og nogle gange lagde nyt højlys eller nye skygger.

"Marianne" var meget tidligt opmærksom på og stærkt kritisk over for nazisterne. Udviklingen blev fulgt tæt, og der var lange reportager om den

ændrede sikkerhedssituation og om jødernes håbløse forhold i Europa. Marinus gjorde, som

Den nazistiske ledelse lod sig irritere af Marinus' karikaturer

den dygtige billedmager han var, sit til at præge Mariannes forsider igennem en årrække op

til 2. verdenskrig. Hans kunnen og satire nåede helt til Berlin, hvor den nazistiske ledelse lod sig godt irritere, fordi Marinus i sine karikaturer satte fingeren

præcist på, hvor Hitler ville hen med sin magt. Hitler dukkede første gang op på forsiden den 4. januar 1933,

En af bladet "Marianne"s forsider med Hitler som balalajkaspiiller

og i alt indgik han 87 gange i en fotomontage. Det var oplagt for redaktionen på Marianne, at han var en afgørende faktor i spillet om fred – og om krig. Til udgaven den 11. oktober 1933 afbildede Marinus Hitler som King Kong, hvor Hitler, ludende over Folkeforbundets bygning i Geneve, stod med en noget slap Frøken Folkeforbund i den ene næve. Tre dage senere trak Hitler Tyskland ud af Folkeforbundet og udstillede dets svagheder for enhver.

Noget tyder på, at dette nummer af avisen blev læst i Tyskland, for tre uger senere, den 3. november 1933, udstedte "Reichsführer-SS und Chef der Deutschen Polizei" et forbud mod Marianne i Tyskland, et forbud, der senere blev udstrakt til Italien, Østrig, Tjekkosllovakiet og Japan.

Hitler og den nazistiske ledelse blev mere og mere irriterede på avisen Marianne og den 7. december 1939 henvendte det tyske gesandtskab i Luxembourg sig til det storkertugelige udenrigsministerium med en verbalnote. Gesandtskabet anmodede heri om, at det franske illustrerede ugetidsskrift Marianne, som var populært i Luxembourg, blev forbudt på ubestemt tid, da man fandt muligheden for frit salg af disse tidsskrifter uforenelig med landets neutralitet. Udgvaden den 6.

december havde specielt krænkert tyskerne ved "ved siden af talrige hetzartikler at bringe karikaturer af den ondeste slags af Føreren og Rigskansleren".

Inden Udenrigsministeriet nåede at reagere, fremsendte det tyske gesandtskab en ny verbalnote den 22. december, og her stod bl.a.: "Gesandtskabet vil være det storkertugelige udenrigsministerium taknemmeligt, hvis det vil udvirke et øjeblikkeligt forbud på ubestemt tid mod Marianne, der stadig bringer forhånende artikler og karikaturer af det tyske statsoverhoved. Der skal samtidig henvises til, at tilladelsen til at udbrede dette ugeskrift, der væsentligt bidrager til at sætte befolkningen op mod Tyskland, i tider med international højspænding må betegnes som særlig betænkelig."

Den 10. januar 1940 gjorde gesandtskabet opmærksom på det manglende svar på de to noter og fremsendte samtidig en ny, hvor tonen blev skærpet:

Rien que la terre .. intet mindre end kloden

"Da stort set enhver udgave af Marianne udover hetzartikler af den mest ondsindede slags også rummer billedlige fremstillinger, i hvilke det tyske riges statsoverhoved bliver forhånnet og nedværdiget, synes et øjeblikkeligt salgsforbud mod dette blad, med hensyntagen til det gode naboforhold, at være

uundgåeligt." Den 16. januar svarede Luxembourgs udenrigsminister kort og præcist, at "ifølge en meddelelse fra hr. justitsministeren er det efter gældende lov om pressefrihed i Storkertugdømmet ikke muligt at imødekomme det ønskede forbud mod det franske ugetidsskrift Marianne."

Udfordringen blev taget alvorligt

Personerne: Kaptajn
H.W. Langsdorff og
Adolf Hitler
En slutning uden ære,
mein Führer,
Kaptajn Langsdorff,
kommandant på
Admiral Graf von Spee,
har begået selvmord

Mariannes redaktion lå på Champs Elysées nr. 44 nær hjørnet af Rue la Boétie og i øvrigt tæt ved pressens hus i Paris. Tyskerne var efter deres indrykning i Paris i sommeren 1940 ikke mange dage om at storme avisens redaktion for at få fat i de journalister og ikke mindst den person, som i så lang tid havde udstillet Hitlers krigsvanvid for offentligheden.

Da tyskerne kom op på 1. sal i nr. 44,

var lokalerne stort set tomme, kun diverse kontormøbler stod tilbage. Få dage før var redaktionen flygtet til Lyon, her udkom de sidste seks numre af avisen.

Marinus er for de fleste danskere en ukendt kunstner, men takket være Gunner Byskov, uddannet cand.mag. i dansk og kunsthistorie og underviser på Medieskolerne i Viborg,

Verden ville stadig være et fredeligt sted at leve .. hvis enhver passede sit arbejde

som igennem flere år har gravet i historien og udgivet bogen "Marinus, karikaturtegner med kamera", kan man nu stifte bekendtskab med en københavnerdreng, som kom til at spille en rolle på verdensscenen.

Marinus skrev i 1945, efter krigen, til en af sine brødre, Christian Frederik: "Det var et rent Held, at Gestapo ikke fik fat i mig for at sende mig til en Konzentrationslejr. Saa sært er Livets Gang! 6 af mine Kammerater i Pariserpressen er omkommet i Buchenwald, i Auschwitz, og de var dog mindre skyldige end jeg. Flere af mine Kompositioner har været offentliggjort i den amerikanske Presse. "Hitler som Malersvend" er bleven trykt i 140 amerikanske Aviser og Ugeblade, siger min Agent i New York. Det franske Propagandabureau købte den samme Komposition og to andre, trykt i 200.000 Exemplarer hver, som Postkort, blev kastet over Tyskland fra Aeroplan. Jeg tjente mange Penge paa det og vi havde store Projekter – som Tyskerne satte en Stopper for i Juni 1940." Efter krigen havde Marinus et

I december 2007 udgav Gunner Byskov bogen: "MARINUS karikaturtegner med kamera" på Århus Universitetsforlag.

fotografisk atelier med laboratorium; han døde i 1964.

Der findes originaleksemplarer af Marinus' værker på Musée français de la photographie i Bièvres lige uden for Paris og nu også nogle på Det Fotografiske Museum i Odense. hpc

Adolf Hitler fristes af Djævelen
"Jeg tilbyder dig alle verdens riger og deres herlighed"

MASSER AF GODE UDSALGSTILBUD
SE UDSALGSVINDUERNE

ILETA FRIMÆRKEHANDEL

50 ÅR I FJOLSTRÆDE

Fiolstræde 20 - 1171 København K. - Tlf. 33 12 91 23
FREDAG ÅBENT TIL KL. 19 - LØRDAG TIL KL. 16

STUK – den første rigtige københavnerroman!

Herman Bang lod sig ofte fotografere og her i 1887.

De nervøse mennesker

Menneskene i byen er følelsesmæssigt skadede; det er nærmest som om byen og dens voldsomhed og fart æder sig ind på dem og gør dem overfladiske og afstumpede. De er ikke i kontakt med deres egne følelser; de halser af sted for at bygge nye huse og åbne nye forlystelsessteder. Folket vil mere sig; de skal i teatret, i Tivoli, på udflugter.

I romanen skildres især Tivoli, Scala, området omkring Kgs. Nytorv - for det er i høj grad en topografisk præcis roman, som man kan bruge som et køben-

havnerkort, når man skal ud at gå tur en dag.

Dengang talte man ligefrem om "neurastheni", en form for dårlige nerver, en hudløshed, som især optrådte hos storbymennesker, der var under pres. Det er næppe tilfældigt, at Københavns Kommunehospital får sin 6. afdeling, sin psykiatriske afdeling, på denne tid. Det er synd for menneskene, som Strindberg sagde i Et drømmespil!

(I dag bruger vi ordet stress om tilstanden hos mennesker, der ikke kan stå af ræset, men bliver

ofre for det at "skulle være på" hele tiden.- Stress er nok til dels et storbyfænomen.)

Ligheder mellem forfatter og hovedperson

Læg i øvrigt mærke til forbogstaverne hos Herluf Berg, HB; jo, der er nok en del selvbiografisk stof her, en spejling mellem forfatteren og hovedpersonen, der er ramt i sin livsnerve. Bang var også et menneske, som var på farten hele tiden, somme tider på flugt fra sædelighedspolitiet, somme tider næsten på flugt fra sig selv ud i Europa og til sidst i USA, hvor han døde i alt for ung en alder under en stort anlagt oplæsningsturné. Han var en hudløs person, der med sin anderledes seksualitet blev opfattet som syg og dekadent. Og så blev han i øvrigt skandaløst behandlet.

Læser man som supplement Dorrit Willumsens roman Bang om ham, kommer man til at holde meget af mennesket Herman Bang. Et kærligt menneske, der ikke kunne holde på penge, der ikke kunne få det til at løbe rundt. Flere af hans bøger er skrevet op mod hårde deadlines, som han ikke kunne overholde. Gang på gang måtte han bede om forskud. Tilbage står indtrykket af en stor kunstner og et varmt menneske.

Øjeblikksreportagerne og journalistikken

Bang var journalist og skabte på mange måder den moderne journalistik i Danmark. Han rapporterede fra Magasin du Nord, han skrev om hjemmesyerskernes elendige vilkår; han skrev om teatrene og om branden på Christiansborg. Han gjorde det subjektivt og sansende, og det føles næsten som var man der selv. Det var journalistikken, han levede af, men indimellem skrev han sine romaner. Det blev til en del; her skal udover Stuk kun omtales Ludvigsbakke, fordi København også spiller en vigtig rolle i den.

"Ludvigsbakke" er romanen om en sygeplejerske på Kommunehospitalet; den blev hans gennembrud og nok hans mesterværk – set i bakspejlet. – Også her brugte han den flimrende stil. Også her taber kærligheden til fordel for pengene. Ida Brandt bliver svigtet af sin kæreste, der i stedet gifter sig med en smørgrosserers datter.

De hurtige penge

Stuk er ganske enkelt en række filmiske øjeblikksreportager fra et København, der er vokset og vokset og nærmest er ekspansio-

Herman Bang var et let offer med sin kantede figur for bladtegnerens pen.

nen selv. Der er teaterverdenen, der er bankverdenen, der er boligspekulanterne og andre, som er ude efter de hurtige penge.

Det siger næsten sig selv, at de gode tider ikke kan holde. På et tidspunkt krakelerer facaden, og menneskene er ruinerede. Herman Bangs pessimisme skal også ses på baggrund af nederlaget til tyskerne i 1864, og betydningen af dette nationale tab kan næppe overvurderes.

Flere af romanens personer er faktisk baseret på virkeligt eksisterende personer, f.eks. bygherren Hellig Hansen, der blev kaldt sådan, fordi han nødigt

Københavns livlige atmosfære var noget Herman Bang var tiltrukket af; her ser vi over på National Scala med Holberghaven hvor der var cabaret og på første sal lå Scalasalen med en stor danserrestaurant.

arbejdede om søndagen, men som til hverdag fik bygget som en rasende. Stuk- symbolikken understreger de pænt udsmykkede facader, der dækker over det hule og tomme inde bagved. Man kalker facaderne, men det er som om de dækker over grave inde bagved. Det siges meget direkte i en replikudveksling få sider inde i bogen.

Bogens modtagelse

Da Bangs roman udkom, var der flere anmeldere, som kritiserede den for at være forvirrende

og ustruktureret, bl.a. Georg Brandes. Kritikken dækker over, at Bang var forud for sin tid; han skrev på en ny måde, som i øvrigt var inspireret af den impressionistiske malerkunst. Det varede en rum tid, før den hektiske og fragmentariske stil kunne accepteres. Den stillede også nye krav til læserne, for fortælleren gemte sig bag sine personer og lod scenerne selv "tale".

I dag finder vi flere unge forfattere, som står i gæld til Bang; det gælder f.eks. Katrine Marie

STUK

Guldager, der med sin bog, København, tegner menneskeskæbner, der krydser hinanden i byen. Hendes punktagtige stil får mig til at tænke på Herman Bangs Stuk.

Det er jo hele pointen: at Bang vil fange alle situationerne i byen, som bevidst er skildret springende og kaleidoskopisk. Man skal nærmest få åndenød over den hektiske atmosfære og det hæsblæsende tempo, som præger byen. Som om man er på en vogn, der ikke kan standse. Det er hestevogne og omnibusser, men det går hurtigt.

I dag husker vi bogen som det mesterværk, den er. Mange tøver nok med at læse Bang, fordi de forbinder ham med noget meget sørgeligt og uendelig trist, men Bang havde også blik for det humoristiske i tilværelsen. I Stuk er det især ballet hos Gravesen, som er et af

højdepunkterne, og i øvrigt en af de scener, som Bang selv nød at læse op, når han turnerede rundt. Fint skal det være til ballet, men alt er belånt, og krakket lurer forude. De ugifte døtre skal helst afsættes, for de indgår også i den verden, hvor alt kan købes og sælges. Menneskene er objekter på lige fod med varerne. Således lader Bang den økonomiske drift og menneskers sanser og følelser blandes, så de ægte følelser nemt perverteres. Der går profit i det meste.

Hvor er København på vej hen i dag?

Bogen er ikke nogen debatbog, men alligevel kan man godt sidde tilbage og tænke på København dengang og nu. Hvordan er levevilkårene i København i dag?

Winds Frokost Restaurant

Skindergade 36
1159 København K

Tlf. 3333 7323

Smørrebrød og anretning - når det er bedst!

Herman Bang fotograferet i sin søsters lejlighed..

Er vi en af verdens dejlige storbyer? Eller er det kun noget vi tror?

Er vi provinsielle og snævertsynede? Er vi blandt verdens lykkeligste?

Hvordan skal vi indrette vores butikker og stormagasiner? Skal vi bygge højhuse eller ej. Hvordan skal arkitekturen være?? Osv Osv

Hvordan lever vi vores liv i byen? Hvilke vilkår byder byen os, og hvordan kan vi være med til at skabe en by, der kan vokse og udvikle sig, samtidig med at der er plads til forskellige kulturer og livssyn ved siden af hinanden?

Hviids

www.hviidsvinstue.dk

Udstilling blev succes

Pisserenden fejrede jubilæum

Velbesøgt reception tirsdag den 29. januar, hvor Vester Kopi i samarbejde med Stræderne var vært for mange interesserede

Lokalhistoriker Jan Janssens bog "Pisserendens Guldalder" er basis for den vinduesudstilling, der vises i Vester Kopi frem til 31. marts. Bogen og udstillingen har været genstand

for megen opmærksomhed i pressen, bl.a. har Politiken flere gange givet megen spalteplass til omtale af Pisserendens historie.

Som I kunne læse i sidste nummer, bragte "Stræderne" også en stor artikel om Jan Janssens bog. Derudover inviterede Vester Kopi i samarbejde med Stræderne til en reception, hvor gamle "pisserendere", bl.a. Ole Janus, ville være til stede, og hvor Fanny Knight ville vise sin film "Kongen af Pisserenden". "Stræderne" havde inviteret annoncører og udvalgte abonnenter til at deltage, og det blev til en hyggelig eftermiddag, hvor gamle minder fra Pisserenden blev frisket op. c.c.

Fandt du ikke det magasin/avis du søgte....
Find dit magasin eller bestil!
Vælg i mellem mere end 1600 titler
Hør om muligheden for mail/SMS service
Åbningstider: 9-17 mandag til lørdag

Knabrostrædes Vinhandel
Knabrostræde 6 • 1210 K
Telefon 33 12 36 35

interpress

klip
farve
cornrows
texturizer
fletninger
extensions
permanent
dreadlocks
water curls
twist/snoring
afrohår relaxer
braid and leave
div. hår produkter

barikisu hair

Brolæggerstræde 4, 1211 København K
Tlf.: 33 11 04 28 – mobil: 26 70 45 51
www.barikisu.com

Kongen på film

”Kongen af Pisserenden” og ”Far vel -til et menneske”
- er to stykker af Københavns historie

Stillbillede fra filmen ”Kongen af Pisserenden”

Fanny Knight, selv gammel ”Pisserender”, har lavet en dokumentarfilm, der med stor indlevelse giver et historisk indblik både i livet i Pisserenden for 30-40 år siden og navnlig

i personligheden ”Kongen af Pisserenden”. Kongen af Pisserenden, Leif Winther-Jensen, styrede i mange år Sct. Pedersstræde i København. Som gammel

Nyboderdreng regerede han efter den vigtigste lov: gadens lov. Man hjalp hinanden og holdt øje med hinanden.

I Pisserenden var der i 60’erne, 70’erne og lidt op i 80’erne stadig ludere, købmænd, slagtere og almindeligt godtfolk, der ikke læste samfundets vejskilte på samme måde som flertallet. I brostensdrengen Leif, uddannet kleinsmed, selvlært samfundsrevser, banker et varmt hjerte for Pisserendens beboere, og han blander sig gerne i livet på gaden.

Men op i 90’erne ændrede Pisserenden sig. Luderne, købmændene og slagterne var væk, ind var kommet tøjforretningerne og dyre ejerlejligheder, som de gamle beboere ikke kunne komme i nærheden af.

Tilfældet vil, at Fanny Knight, som nu bor på Bornholm, men i 25-30 år har boet om ikke i det allerhelligste, Pisserenden selv, men i Studiestræde, foresker sig i et hus på Bornholm. Det kommer til at ændre Leifs livsbane. Fanny fortæller:

”Jeg boede det dejligste sted i Studiestræde, men måtte flytte mig, og så står jeg der på Bornholm ved det fantastiske sted. Så ringede jeg til Leif og sagde: kan du ikke komme herover og se på det, det her er for stort til mig. Leif havde styret Pisserenden i mange år og mente, at ingenting blev til noget, med mindre der var konsensus med ham.

Så tog Leif til Bornholm og blev lige så forelsket i stedet som jeg. For han havde selv en gammel drøm, en der lå helt oppe i Norge, hvor han som ung ville være bonde, men det ville hans

Fanny Knight der har produceret den spændende dokumentarfilm om personen Leif - ”Kongen af Pisserenden”.

kone og børn ikke. Det sagde bare pling i ham, og vi købte stedet 1. januar 1993. Han rykker ud af gaden, den gamle brostensdreng, og vi bor i hver sin ende af huset fra 1993 til november 2007, hvor Leif dør.

Fra at være Konge af Pisserenden bliver han til sin egen skovs konge. Han lever med sine træer og dyr, han ligger i sin seng og ser dyrene komme hver morgen. Følger fuglene og holder øje med svineudslip i åen.

Jeg beslutter at lave en film om ham. Men han vil ikke filmes, mange har prøvet. Og en sommer installerer jeg mig simpelthen inde hos ham, sætter kameraet op og sover i den anden ende af værelset. Jeg får ham helt systematisk til at fortælle om sit liv, det bliver til 15 scener. Efter Leif flytter fra Pisserenden, skifter kvarteret. Det bliver til ejerlejligheder, man skal have råd til at bo der. Leif flyttede ud af byen og ud i skoven, hvor han blev et med sin jord, og der fik han lov til at dø.

Leif ville altid noget, som man ikke må i Danmark, selv efter døden. Han ville graves i sin egen jord, i Eriks klædeskab med sin gamle kedeldragt på. Han kom i jorden med en brosten i hånden og en nøgle, for han var god til at åbne døre. Han blev begravet fra gården, uden kirke og præst, men kom i indviet jord, for myndighederne og familien blandede sig, og vi kunne ikke få lov til andet. Det må han tilgive os.”

Leif døde i november sidste år, og fik en utrolig begravelse, der var efter hans egen drejebog

Fanny Knight har efter Leifs død lavet endnu en film, der fortæller om Leifs testamente, hvordan han ønskede at komme fra denne jord. De to film fortæller en nyboderdrengs historie. Leif blev 81. cpc

PORTRÆT
BRYLLUP
P.R.
REKLAME
Web-produktion
Stillfoto til
film og TV
Medlem af
Danske Billedautorer

PLOUG
FOTOGRAFI

Tlf.: 33 15 56 66
Badstuestræde 15 - DK- 1209 K
www.ploug-fotografi.dk

Kenneth's Cykler

- Værksted
- Nye cykler
- Alt inden for tilbehør

Nørre Voldgade 27 • Tlf. 3333 8458
Åbent: Man-fre. 8.00-17.30 • Lørdag lukket

Bobo's Lunch
33 91 60 50
Swedish Bagels Coffee

Sankt Gertruds Stræde 4
Man.-fre. 10-20 • Lør. 12-20
Frokostordning for firmaer

PALÆ

NY ADELGADE 5, 33 12 54 71
www.palæbar.dk

**ROSENGÅRDENS
Bodega**

Det er her man
hygger sig!

Åbningstider
Man - Ons: 10 - 00
Tors - Lør : 10 - 02
Lukket søn- & helligdage

Irish
coffee
34,-

Stor
fadøl
33,-

Rosengården 11
1174 København K
Telefon: 3312 4625

Dansker maler i Berlin

Mange københavnere sætter deres fingeraftryk rundt omkring i verden

Reichstag bygningen i Berlin med den fantastiske kuppel på toppen, nyt og gammelt er bygget sammen

Døre med Per Arnoldis farvevalg, som står utrolig kontrastfuldt til de ferske vægge.

I Berlin er den gamle Reichstag nu genopbygget, og hertil har mange kunstnere bidraget. Således også "vores" Per Arnoldi, som med vanlig farve-

sans har stået for de røde døre i rigsdagen.

Planlægger man en tur til Berlin, kan det anbefales at se

Rigsdagen indefra. Det koster ikke noget at få en guided tur rundt af ca. 1 times varighed, og der er engelsktalende guider. Dog skal en sådan tur bestilles i

Per Arnoldi

Foto: Jens Hammer

god tid, man kommer ikke ind "fra gaden".

En aftale kan bestilles på: besucherdienst@bundestag.de

Ny forværret udgave!

Erfaringen har lært én at være skeptisk over for det udbredte salgsslogan "ny forbedret udgave".

Desværre må man sige, at Københavns kommunes nye parkeringsregler giver næring til den skepsis. Man siger fra kommunens side, at de nye regler gør det lettere at være erhvervsdrivende i København med hensyn til parkering, samtidig med at der skal blive færre biler i København. Det er bare ikke sådan, reglerne virker i praksis.

Tidligere kunne en mindre produktionsvirksomhed med op til 5 ansatte købe en erhvervslicens til virksomhedens varebil og

H. DANIELENS EFTF. APS
KRONQUIST
LÆDERSTRÆDE 11
1201 Copenhagen K
Tel. + Fax 33 13 02 74
Mail: jk@danielsensilver.dk

AMAGERTORV
LÆDERSTRÆDE
ØSTERGADE
OLD FISH MARKET

ANTIQUES
GOLD
SILVER
SILVER PLATE
PORCELAIN
CHRISTMAS-PLATES
CHRISTMAS-SPOONS
SECOND-HAND GOODS

EVERYTHING
PRICE-MARKED

Danvikar A/S
- det danske vikarbureau med 35 års erfaring

Vikarassistance overalt i Storkøbenhavn

Korrespondenter
Bogholderipersonale
Regnskabspersonale
EDB-personale
Advokatsekretærer
Tekstbehandling sekretærer
Omstilling
Kontorassistenter
Butikspersonale
Demonstratører
Kantinepersonale
Lagerpersonale
Tekniske tegnere

Tekstbehandling in-house

Microsoft
Lotus
WordPerfect

33 14 30 04
Danvikar A/S
Hyskenstræde 9 · 1207 København K
Fax: 33 14 36 68
E-mail: danvikar@danvikar.dk · Web: www.danvikar.dk

Naturlige tanker på vers

Han vil også være bekendt som forfatter til en række "Øjeblikbilleder" fra københavnske lokaliteter (Gråbrødretorv, Strøget, Nyboder m.m.)

Men Knud Michelsen har mere "på samvittigheden".

I 90'erne forfattede han aforismer - strøttanker - til fire årgange af en afrivningskalener. Hans inspirationskilde var en ordbog, hvor han scannede sin hjerne for de associationer, hvert enkelt ord kunne give.

Nu har han omsat 267 af aforismerne til epigrammer - d.v.s. korte vers med en pointe - og udgivet dem under den for en nattevægter naturlige titel "Tanker i Natten".

Knud Michelsen og hans søn Michael går - om sommeren og mod julen på faste tider, ellers på bestilling til enhver tid - byvandring som de gamle

nattevægtere. På mange af Knud Michelsens byvandring har han et særligt samarbejde med Tove Rasmussen, der som "visekælling" syn-

skilingsviser fra 17- og 1800-tallet. Hun har også et stort humoristisk tegnetalent og har illustreret alle 267 epigrammer.

Her er et par af forfatterens egne yndlingsepigrammer:

Knud Michelsen vil være Strædernes læsere bekendt, som "Den Gamle Nattevægter", vist på atmosfærefyldt billede fra forsiden af Stræderne i oktober 2007

ANSVARSFORDELING
Et ansvar for et svært projekt Fordeles socialt. No'en har det, når det lykkes Og no'en, når det går galt.

EN BETINGELSE

Ham tro til døden Bruden være ville. Med mindre altså Døden kom for silde.

DET KAN ENHVER DA HØRE

Fra en bornholmer kan man få En sådan kompliment: I danske vest for Østersøen Har en sjov accent.

Bogen er udgivet på eget forlag og kan bestilles over den hjemmeside, som Knud har sammen med Michael:

www.nattevaegterne.dk

Bogen koster 99 kr. og fremsendes med post. Forsendelsesomkostningerne for eet eksemplar i Danmark er 24. kr, altså i alt 123 kr. som betales efter modtagelsen, gerne ved bankoverførsel.

Bogen kan også købes kontant hos "Stræderne", Badstuestræde 15

REINWALDS
Gourmet - light Restaurant
French - classic
Danish - modern
Farvergade 15
1463 - Copenhagen K
33 91 82 80
reinwalds@reinwalds.dk

RESTAURANT KRONBORG

ÆGTE klassisk
DANSK FROKOST
restaurant
Kronborg
Brolæggerstræde 12
Tel 33 13 07 08
også mulighed for private selskaber og arrangementer

En gade

Stormgade – en vigtig akse i København, nu som før

Når stormen hujer gennem Stormgade, som vi allerede har mærket det flere gange siden nytår, virker gadens navn indlysende. Men det er nu ikke vejret, der har givet gaden navn. Det har derimod Stormen på København i februar 1659, et stormangreb, som de belejrende svenskere satte ind mod hovedstaden for at gøre det definitivt af med Københavns modstand.

Stormgade fotograferet tirsdag d. 8. februar i år kl. 16.30, man må da sige at der er ikke megen trafik i sigte.

nerne nu vidste var 36 fod lang. Dermed vidste man også, at hvis vågerne i isen var lidt bredere end det, kunne svenskernes stormbroer ikke nå over.

Trods bidende kulde havde man holdt voldgravene og stranden åbne, så de ikke frøs til, og nu blev de åbne render udvidet til 44 fod. Isen var tyk, og mændene måtte arbejde i tæt snevejr til ud på aftenen den 10. februar. Der måtte arbejdes hurtigt, for man vidste, at svenskerne havde forladt deres lejr i Brønshøj og var gået mod København. Der var heftig aktivitet for at gøre volden uindtagelig, der var opstillet våben af enhver art fra musketter og luntebøsser til morgenstjerner, leer, kogende

Heldigvis var københavnernes via spioner blevet advaret om angrebet, og de var forberedt med våben og forsvarsplaner. Det første afledningsangreb blev slået tilbage, og i tilbagemødet efterlod svenskerne en af deres stormbroer, som københav-

ten satte ind mod Østerport, blev slået tilbage. Svenskerne opgav kampen efter svære tab, 1000 døde og sårede mod kun 30 tab på dansk side. c.c.

vand og tjære, og håndværkere, studenter og andre civile borgere var opdelt i ni kompagnier, som hver var tildelt en del af volden. De professionelle soldater var placeret ved Kastellet og Slotsholmen.

Københavnerne kæmpede indædt for deres by, og både angrebet på Vestervold og et angreb, som svenskerne senere på nat-

God madidé

På Hauser Plads har "Schønnemann" siden 1877 serveret sild og brændevin og klassisk smørrebrød efter de gode, danske frokosttraditioner. Der er stadig sand på gulvet, og der skåles livligt i frokostsnapsen. Dog har de nye indehavere Søren og John Puggaard, der overtog i februar 2007, opdateret de gode, gamle dyder og tilføjet deres egne specialiteter.

Tatar i forskellig udformning er blandt disse specialiteter. John Puggaard, uddannet kok fra Kongens Ege i Randers, fortæller: "Vi har selvfølgelig den traditionelle tatar, som vi laver af økologisk oksekød leveret af Kultorvets slagter. Kødet hakkes to gange og serveres med rå æggeblomme, pickles, kapers, peberrod og hakkede, rå løg. Vi bruger en "rigtig" æggeblomme direkte fra ægget, vi synes de

Jørgen får her leveret kødet fra den økologiske slagter på Kultorvet

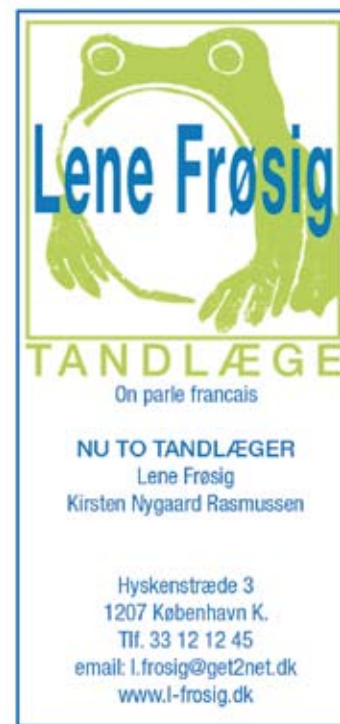
pasteuriserede æg har en forkert smag. Ønsker kunden skrabet tatar, tilberedes det på forudgående bestilling.

En anden form for tatar er "Johns tatar": hakket, rå oksekød med stenbiderrogn, røget laks og lime, med en æggeblomme på.

En tredje variant er "Restauratørens tatar": igen oksekød, her med stenbiderrogn, friterede gulerødder, friteret persille, røgede kartofler og æggeblomme." c.c..

Jørgen Puggaard er i fuld sving med at hakke det friske økologiske kød, det hakkes to gange.

OLE LYNGGAARD
COPENHAGEN

mads laier

• Rådhusstræde 4

• 1466 Kbh. K.

• Tlf. 33 13 83 00